

Millä ehdoilla korkea-asteen täydennyskoulutusta?

Aikuiskasvatuksen tärkein kysymys on, mitä opetetaan. Oikea, olennaiseen osuva tieto auttaa oppilaita ymmärtämään paremmin ja toimimaan viisaammin. Se virittää oppimaan edelleen. Kirvoittaakseen oppilaisa kehitystä, opetuksen tulee seurata tieteen kärkitietoa ja edistyneintä teoreettista ajattelua.

Tieteellisen tiedon uusiutumisenopeus on jatkuvasti kiihtynyt. Käsitys asioista saattaa monilla aloilla muuttua perusteitaan myöten alle kymmenessä vuodessa. Yhtä lyhyessä ajassa syntyy kokonaan uusia merkittäviä tiedon ja tekniikan aloja. Yhteiskunta on lisäksi päivittäisessä toiminnassaan yhä monimutkaisemmin riippuvainen tieteestä. Monimutkaisia käytännön ongelmia ei voida ymmärtää eikä ratkaista ilman teoreettista tietoa.

Etäisyys tieteellisen ajattelun kärjen ja aikuiskasvatuksessa välitettävien käsitysten välillä kasvaa entisestään ellei asiaan kiinnitetä vakavaa huomiota. Yksi ratkaisu ongelmaan on korkeakoulujen täydennyskoulutuksen tehostaminen. Siitä on meillä keskusteltu jo pitkään. Ensimmäisenä kiinnitettiin huomiota opettajien täydennyskoulutukseen. Systemaattisen täydennyskoulutustoiminnan käynnistämistä ovat kuitenkin hidastaneet sekä valtionalouden ongelmat että korkeakoulujen perusopetuksen uudistaminen. Laajeneva täydennyskoulutus voi luoda uudenlaisia yhteyksiä korkeakoulujen tieteellisten asiantuntijoiden ja aikuiskasvatuksen kentän välille. Alusta pitäen tulisi pyrkiä siihen, että nämä yhteydet johtavat pitkäjänteiseen, yhteiseen tutkimus- ja kehittämistyöhön, jossa aikuiskasvatijat eivät ole vain uuden tiedon vastaanottajia, vaan osallistuvat myös sen tuottamiseen yhdessä yliopistojen tutkijoiden kanssa.

Professori Martti Takalan johtama täydennyskoulutustoimikunta teki vuonna 1976 suunnitelman korkeakoulujen täydennyskoulutuksen asteittaiseksi kehittämiseksi. Suunnitelman mukaan vuodet 1978—81 olisivat täydennyskoulutuksen käynnistämistyön aikaa. Koulutuksen aktiivi kehittäminen tapahtuisi vuosina 1982—1985. Vuodesta 1986 alkaen täydennyskoulutus olisi vakiintunut osa korkeakoulujen toimintaa. Kehitys on pääpiirteittäin noudattanut tätä toimikunnan alun pitäen varovaista aikataulua. 1970-luvun aikana korkeakoulut ja yksittäiset tiedekunnat laativat suunnitelmia täydennyskoulutuksen järjestämisestä. Opetusministeriön tänä vuonna laatimaan korkeakoulujen kehittämissuunnitelmaan vuosiksi 1984—1986 sisältyy erillinen luku täydennyskoulutuksen kehittämisestä. Tuota suunnitelmaa voisi ehkä pitää täydennyskoulutuksen aktiivisen kehittämisen linjanmäärityksenä.

Täydennyskoulutustoimikunta korosti mietinnössään, että täydennyskoulutus tulee sovittaa korkeakoulun antamaan peruskoulutukseen niin, että syntyy mielekkäitä jatkuvan koulutuksen ohjelmia. Olennaisen osan täydennyskoulutusta muodostaisivat toimikunnan mukaan laajat täydennyskoulutusohjelmat, joiden suunnittelusta vastaisivat tieteelliset laitokset tai monitieteelliset suunnitteluelimet. Korkeakoulujen tulisi myös täydennyskoulutuksessa mietinnön mukaan säilyttää itsenäisyytensä valtion keskushallintoon ja ulkopuolisiin tahoihin nähden. Tältä pohjalta täydennyskoulutuksen tulisi palvella yhteiskunnan eri toimintojen kehittämistä. Täydennyskoulutuksen tarvitsijoista tulisi mietinnön mukaan asettaa etusijalle mm. henkilöt, joilla on keskeinen asema tiedon välittämisessä. Aikuiskasvattajat kuuluvat epäilemättä tähän ryhmään.

Korkeakoulujen täydennyskoulutuksen tähänastinen kehitys on ollut hajanaista eikä ole kaikin osin noudattanut täydennyskoulutustoimikunnan määrittelemiä suuntaviivoja. Opetusministeriön laatima kehittämissuunnitelma näyttää nyt kuitenkin vahvistavan monia täydennyskoulutustoimikunnan esittämistä peruslinjoista. Tapa, jolla täydennyskoulutus tulevaisuudessa aiotaan rahoittaa ei kuitenkaan täysin vastaa korkeakoulujen itsenäisyyden periaatetta.

Kehittämissuunnitelmassa lähdetään siitä, että täydennyskoulutus on pääasiallisesti maksullista palvelutoimintaa. Täydennyskoulutusta voivat käytännössä tilata vain viranomaiset ja varakkaat työnantajat. Nämä tuskin tilaavat koulutusta, joka ei ole sopusoinnussa tilaajan ajattelutavan ja päämäärien kanssa, olipa kurssin sisältö tieteellisesti kuinka pätevä tahansa. Tilauskurssien ohella korkeakoulut voisivat järjestää maksullisia kursseja. Kurssikustannusten täysimääräinen periminen osanottajilta suosii niitä, jotka osallistuvat koulutukseen työnantajansa kustantamina. Se saattaa tehdä vaikeaksi täydennyskoulutuksen hankkimisen niille, jotka eivät tällaista tukea saa. Maksullisuus vähentää myös korkeakoulujen mahdollisuuksia itsenäisesti suunnata täydennyskoulutusta.

Jotta korkeakoulut voisivat välittää vapaasti tieteellistä tietoutta täydennyskoulutuksen avulla ja opettaa myös sellaisia asioita, jotka eivät vastaa vallitsevaa ajattelutapaa, niillä tulee olla mahdollisuus käynnistää täydennyskoulutusta myös omin varoin.

Jaakko Virkkunen